

एकः शृगालः ।

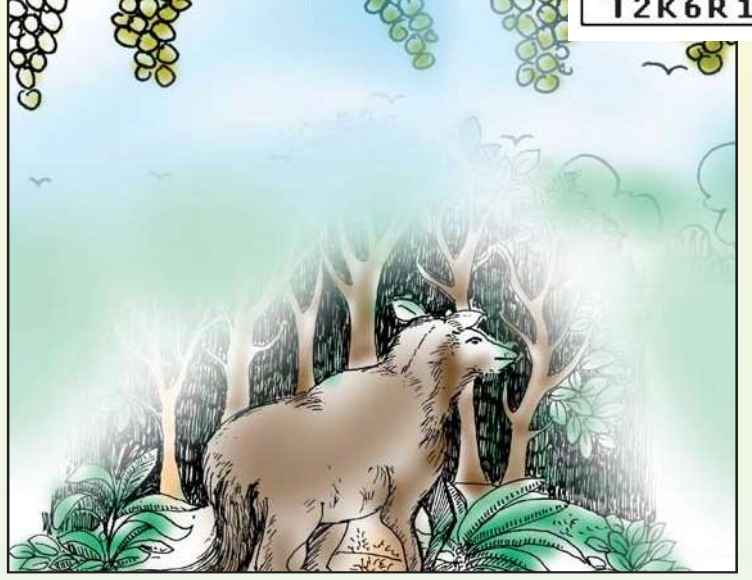
एकः शृगालः वनं गच्छति ।

सः वनं गच्छति ।

पिपासा तस्य बुभुक्षा

पिपासया बुभुक्षया वनं गच्छति ।

सः वनं गच्छति ।

किं च करोति सः किं च करोति ?

वामतः पश्यति दक्षिणतः पश्यति

अग्रतः पश्यति पृष्ठतः पश्यति

स्वेदः जायते तृषा जायते ।

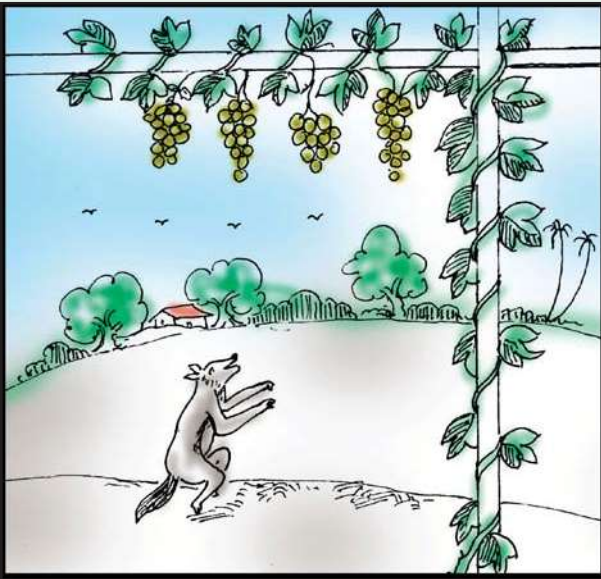
इतः गच्छति

किमपि न लभते ।

ततः गच्छति

किमपि न लभते ।

श्रान्तः जायते खिन्नः जायते ।

किं च पश्यति सः किं च पश्यति ?

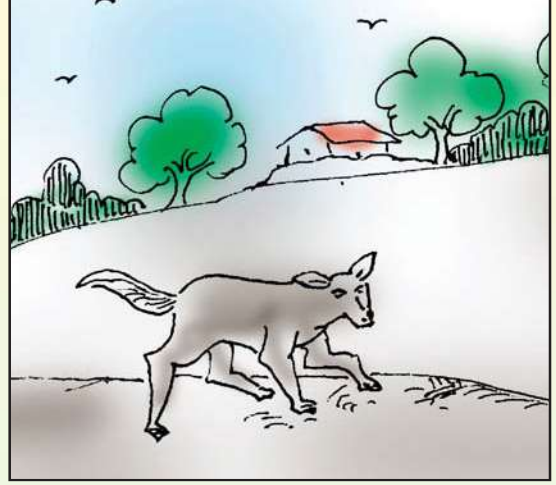
पश्यति द्राक्षालताम्

सः पश्यति द्राक्षाफलम् ।

उपरि उपरि लतासु

दृश्यते च तत् फलम् ।

અનુક્ષણં તન્મુખે રસઃ જાયતે ।
 કિં ચ કરોતિ સઃ કિં ચ કરોતિ ?
 એકવારમ્ ઉત્પતતિ, દ્વિવારમ્ ઉત્પતતિ,
 ત્રિવારમ્ ઉત્પતતિ, પુનઃ પુનઃ ઉત્પતતિ ।
 સ્વેદઃ જાયતે શ્રમઃ જાયતે
 લભતે ન દ્રાક્ષાફલમ્ ।

કિં ચ કથયતિ સઃ કિં ચ કથયતિ ?
 “આમ્લં દ્રાક્ષાફલમ્ !”
 ઇત્યેવં કથયતિ પલાયતે
 ઇત્યેવં કથયતિ પલાયતે ।

ટિપ્પણ

પિપાસા તરસ બુભુક્ષા ભૂખ ઇતઃ તતઃ આમ્લેષ્ઠ શ્રાન્તઃ થાકેલો દક્ષિણતઃ જમણી બાજુ વામતઃ ડાબી બાજુ અગ્રતઃ આગળ પૃષ્ઠતઃ પાછળ સ્વેદઃ પરસેવો તૃષા તરસ ઉત્પતતિ કૂટે છે. અનુક્ષણમ્ તરત જ, બીજી જ ક્ષણે ઇત્યેવં આમ કહીને તન્મુખે - તેના મુખમાં

વિશેષઃ

ઇત્યેવં - ઇતિ એવમ્ ।
 કિમપિ - કિમ્ અપિ ।

સ્વાધ્યાયઃ

1. નીચેના શબ્દોનું મોટેથી ઉચ્ચારણ કરો:

શૃગાલઃ, બુભુક્ષયા, પિપાસયા, શ્રાન્તઃ, સ્થિન્નઃ, દક્ષિણતઃ, સ્વેદઃ
 દ્રાક્ષાલતામ્, દૃશ્યતે, અનુક્ષણમ્, તન્મુખે, ઉત્પતતિ, દ્વિવારમ્, આમ્લમ્ ।

2. નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી તેની સામે ખરાની નિશાની કરો:

(૧) શૃગાલઃ કુત્ર ગચ્છતિ ?

શૃગાલઃ ગ્રામં ગચ્છતિ ।

શૃગાલઃ નગરં ગચ્છતિ ।

શૃગાલઃ વનં ગચ્છતિ ।

☐
☐
☐

(૨) શૃગાલઃ કિં પશ્યતિ ?

શૃગાલઃ દ્રાક્ષાફલં પશ્યતિ ।

શૃગાલઃ આમ્રફલં પશ્યતિ ।

શૃગાલઃ જમ્બૂફલં પશ્યતિ ।

(૩) દ્રાક્ષાફલં દૃષ્ટ્વા શૃગાલઃ કિં કરોતિ ?

શૃગાલઃ ઉપવિશતિ ।

શૃગાલઃ ઉત્પતતિ ।

શૃગાલઃ તિષ્ઠતિ ।

3. નીચેની કાવ્યપંક્તિઓ પૂર્ણ કરો.

(૧) એકઃ શૃગાલઃ ..... ચિન્નઃ જાયતે ।

(૨) કિં ચ પશ્યતિ સઃ ..... રસઃ જાયતે ।

4. આ કાવ્યનું અભિનય સહ ગાન કરો.

5. ચિંતન કરો અને ખાલી જગ્યા પૂરો.

(૧) રામઃ સીતાયાઃ વામતઃ અસ્તિ । સીતા રામસ્ય ..... અસ્તિ ।

(૨) વિનયઃ કૃષ્ણસ્ય ..... અસ્તિ । કૃષ્ણઃ વિનયસ્ય દક્ષિણતઃ અસ્તિ ।

(૩) વીણાયાઃ અગ્રતઃ શીલા અસ્તિ । શીલાયાઃ ..... વીણા અસ્તિ ।

(૪) સુધા ઝરણાયાઃ ..... અસ્તિ । ઝરણા સુધાયાઃ પૃષ્ઠતઃ અસ્તિ ।

6. તમારાથી અગ્રતઃ, પૃષ્ઠતઃ, દક્ષિણતઃ અને વામતઃ કોણ બેસે છે તે સમજીને વાક્યો લખો. જેમ કે, મમ દક્ષિણતઃ સુરેશઃ ઉપવિશતિ ।

જ્ઞાતવ્યમ્

- કાર્યાલયઃ કાર્યાલય
- વિત્તકોષઃ બેન્ક
- ઉચ્ચવિદ્યાલયઃ હાઈસ્કૂલ
- મહાવિદ્યાલયઃ કોલેજ
- ચિકિત્સાલયઃ દવાખાનું
- યન્ત્રાગારઃ કારખાનું